

Kainuun naisen kansallispuku kuuluu maisteri Tyyni Vahterin suunnittelemiin pukuihin. Puku julkistettiin vuonna 1947. Kajaanin kotiteollisuuskoulun johtajatar Bertta Koivula oli asiamiehenä ja kirjeenvaihdossa Kainuun kotiteollisuusyhdistyksen puolesta. Puku esiteltiin ensimmäisen kerran Kainuun kotiteollisuusyhdistyksen 40-vuotisjuhlassa v. 1948. Professori Toini-Inkeri Kaukonen on myöhemmin laatinut muistion Tyyni Vahterin jättämien tietojen perusteella. Kainuun alueella on säilynyt hyvin vähän 1700- ja 1800-lukujen kansan juhla-asuista keertovia jäämistöjä. Alkuperäiset ohjeet olivat hyvin väljät, joten niistä on tehty monenlaisia tulkintoja. Käsityönopettaja Eila Parviainen, artonomi Minna Meriläinen ja kotiteollisuusopettaja Marja-Leena Pahkala ovat tarkistaneet puvun ohjeet säilyneitä museaalisia esikuvia vastaaviksi. Ohjeissa on noudatettu Suomen kansallispukuneuvoston kansallispukujen perinteistä valmistusta koskevia yleisohjeita. Kansallispukukonsultti Leena Hokkanen on antanut ohjeita puvun kaavoitukseen, ohjeiden ja materiaalien tarkistamiseen.

Kainuun naisen mallipuvun omistaa Kajaani kaupunki / Kaukametsän opisto.

Päähineet

Pukuun kuuluu kermanvärisellä silkillä päällystetty tykkimyssy. Kopan etureuna on voimakkaasti kaartuva ja herttamainen. Kirjontaan on olemassa kaksi mallia. Toinen on saatu talteen Kuusamon Salmivaarasta (KM 7738:7) ja toinen Paltamosta (KM A 6048). Silkki on kirjottu pohjan värisellä silkkilangalla. Pitsiksi soveltuu nyplätty raumanpitsi, frimodigilai. Rusetti valmistetaan kopan päällyssilkistä. Neidot käyttivät puoliselkään ulottuvia sinisiä silkkinauhoja, jotka sidotaan hiusrajaan pään ympäri.

Paita

Paidan yliset ommallaan pellava- tai puolipellavapalttinasta, alaset tiivistä puuvillapalttinasta. Paita on malliltaan samanlainen kuin Peräpohjolan puvun paita U.T.Sireliuksen mukaan. Paidan päantie on avara ja siinä on kapea kauluskaitale. Rannekkeissa ja kauluksessa on punaista etupistokirjontaa. Rannekkeet kiinnitetään lankasilmujen läpi solmittavalla pellavanyörillä. Pitkään paitaan antavat liikkumaväljyyttä alusten sivuille ommellut kiilat.

Solki

Pieni pronssinen paljinsolki on saatu talteen Nivalasta (KM A 6803). Muodoltaan se on hieman kupera ja kehälle on kaiverrettu vapaasti kiemurteleva köynnösaihe. Solkea käytetään huivin kiinnittimenä.

Liivi

Liivi valmistetaan raidallisesta kankaasta, jonka malli on saatu 1799-luvun loppua edustavasta liivistä (KM:KE 2778:2). Liivi on löydetty Hyrynsalmen Moisiovaarasta Romppaalan talon kala-aitan parvella olleesta arkusta. Kankaan sidos on ripsimäistä palttinaa. Liivin malli perustuu em. liiviin. Pystyraitainen liivi on leveä olkaiminen, selästä hyvin istuva viistotun takasauman ja takakappaleen sivuilla olevien pystyleikkausten ansiosta. Kaikki kolme takakappaleen saumaa päättyvät helmassa körttilaskoksiin. Sivusaumoja ei liivissä ole. Etukappaleille on saatu helmaan väljyyttä kiiloilla. Liivin vartalon mukaiseksi kaarretut etureunat kiinnitetään viidellä pronssisella piilohakasella.

Huivi

Huivi on luonnonvalkoista tai mustaa silkkiä. Se voidaan kiinnittää edestä vaskisella soljella.

Hame

Hame valmistetaan samasta kankaasta kuin liivi. Vyötäröltä vetopoimutettu hame on pystyraidallinen ja valmistetaan yhdestä kappaleesta. Sauman yhteydessä oleva halkio sijoittuu keskelle eteen ja jää esiliinan alle. Vyötärökaitale valmistetaan hameen kankaasta. Hame kiinnitetään vyötäröltä lankasilmujen läpi solmitulla pellavanyörillä. Hameen helmaan ommellaan päärme tai se vuoritetaan pellavakaitaleella.

Esiliina

Pukuun kuuluu valkoinen pellavapalttinainen esiliina. Esiliinan vyötäröllä on muutamia sivuille kääntyviä laskoksia. Vyötärönauha valmistetaan samasta kankaasta ja sen päihin ommellaan kapeat puuvillanauhat. Solmittaessa nauhat painetaan hameen vyötärön alle.

Vyötasku

Esikuvana on ollut sotkamolainen tasku (KM:KE A 6765), joka on saatu museon kokoelmiin v.1902. Tasku valmistetaan painokuvaallisista kankaista. Tasku rakentuu sivukappaleista ja keskikappaleesta. Sivukappaleet ovat punaista kukkakuviollista puuvillakangasta ja keskikappale mustaa valkopilkullista puuvillakangasta. Taskun ulkoreunaa kiertää musta valkopilkullinen kaitale ja taskunsuu on huoliteltu valkaisuomalla puuvillakangas kaitaleella. Tasku on vuoritettu kuviollisella puuvillapalttinalla ja taskun takaosa on valkaisuomatonta puuvillapalttinaa, johon on taskuaukon kohdalla ommeltu mustasta puuvillapalttinasta peitekappale. Taskun yläreuna huolitellaan ja tasku solmitaan vyötärölle pellavaisella pirtanauhalla. Pirtanauhan malli on em. sotkamolaisesta taskusta.

Avainkokka

Pronssisen avainkokan malli on Kuusamo Salmivaarasta 1700-luvun lopulta (KM 7702:2). Suomen Kansallismuseon kokoelmiin se on saatu v.1934. Avain on Turtolan Pellosta v. 1815 peräisin olevasta Tornionjokilaakson mallisesta arkusta (KM 7201:2). Kokka ripustetaan hameen vyötärölle.

Sukat

Puvun kanssa käytetään valkoisia puuvilla- tai pellavasukkia.

Jalkineet

Jalkineiksi sopivat matalavartiset luonnonnahan väriset paulapieksut, kippurakärkiset lipokkaat, mustat nauhakengät tai mustat avokkaat.